

Fredagen den 10 Maj.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 2 Maj samt protokollsutdrag öfver de beslut, som finnas upptagna under §§ 4 samt 6—10 af gårdagens protokoll.

§ 2.

Kammaren beviljade nedannämnde ledamöter ledighet från riksdags-göromålen:

Herr *Henrik Hansson* under 14 dagar från den 14,

Herr *Witt* under 2 veckor från den 16 samt

Herr *Ljuslin* likaledes under 2 veckor från den 16; allt innevarande månad.

§ 3.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 91, i anledning af väckt motion angående anbringandet af förändrad uppvärmnings- och ventilationsapparat för Första Kammaren.

§ 4.

Föredrogs Stats-Utskottets Utlåtande N:o 93, i anledning af väckt motion om förändrade vilkor för lyftande af det statsbidrag, som blifvit anvisadt för åstadkommande medelst kanal och slussar af en förening mellan sjöarne Vestra och Östra Silen.

Utskottets *förra hemställan* (i sex särskilda moment).

Härvid yttrade

Herr *Bergström*: Vid ett föregående tillfälle, sedan Stats-Utskottet i anledning af derom väckt motion föreslagit lindring i de förbindelser ett i Småland för verkställande af sjösänkning bildadt bolag åtagit sig, emot det bolaget undfinge bidrag af allmänna medel, yrkade jag afslag å Stats-Utskottets berörda hemställan, emedan jag ansåg någon rubbning icke böra tillståndas i de vilkor, som en gång blifvit fastställda för statsanslagets utbekommande. Trogen min åsigt finner jag mig nu föranlåten att yrka afslag å Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan.

Herr *O. B. Olsson* förklarade sig instämma.

Herr *Grefve Posse*: Med gillande af den grundsats Herr *Bergström* uttalat, tror jag dock ej, att man bör så strängt hålla derpå, att någon

modifikation i de en gång bestämda villkoren ej kan ifrågakomma, äfven då en lättnad derigenom skulle beredas anslagstagarne utan någon ökad uppföring eller risk för Statsverket. I denna fråga tror jag, att Utskottet framlagt så fullgiltiga skäl för den ifrågasatta ändringen i villkoren, att jag hoppas Kammararen icke skall draga i betänkande att bifalla Utskottets förslag.

Vidare anfördes icke. Herr Talmannen framställde proposition på bifall till Utskottets hemställan. Härtill svarades ja och nej, och då ja förklarades öfvervägande, begärdes votering. För sådant ändamål blef följande voteringsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller, hvad Stats-Utskottet i 6 särskilda moment främst hemställt i dess Utlåtande N:o 93,

röstar ja;

Den, det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, är ifrågavarande hemställan afslagen.

Omröstningen, anställd i vanlig ordning, utföll med 73 ja och 58 nej, varande alltså beslut af Kammararen fattadt i öfverensslämmelse med ja-propositionens innehåll.

Utskottets *sednare hemställan* bifölls.

§ 5.

Föredrogs Första Kammararens protokollsutdrag N:o 253, innefattande nämnde Kammararens beslut rörande Andra Kammararens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 40, angående väckta förslag om ändring i förordningen rörande prestval.

Herr Ribbing: Jag måste erkänna, att det Första Kammararens beslut, som i det föredragna protokollsutdraget innefattas, förefaller mig såsom ett underligt beslut; och jag föreställer mig ock, att denna Kammarare icke skall frånträda sitt eget beslut i frågan för att biträda detta. Såsom man kanske torde erinra sig, beslutade denna Kammarare att, i afseende å prestval i konsistoriela pastorat, samma rättighet skulle tillerkännas de konsistoriela pastoraten och samma stadganden beträffande dem införas, som nu gälla för de regala pastoraten, beträffande tillåtelsen att kalla en fjerde profpredikant. Denna rättighet utöfvas för närvarande på så sätt, att, sedan trenne sökande blifvit uppförda på förslaget och aflagt prof, vid den frågodag, som derefter inträffar, församlingen tillspörjes, om den vill hafva ytterligare en fjerde profpredikant, som den i sådant fall eger kalla. Det är denna procedur vid de regala pastoratens tillsättande, som Andra Kammararen beslutat skall ega rum äfven vid de konsistoriela pastoraten.

Första Kammararens beslut innehåller till en början följande egendommiga mening: att Riksdagen, som erkänner behofvet af presterliga befordringslagarnes revision, med afslag å det af Andra Kammararen fattade beslut, för sin del beslutar en underdånig framställning till Kongl. Maj:t etc. Meningen är således, att Riksdagen skall afslå hvad den ena Kammararen beslutar och fatta ett helt olika beslut. Detta hvad beträffar formen.

Hvad sjelfva saken beträffar, så förefaller det mig underligt, att, förrän anslagstiden gått till ända, konsistorium pröfvat de sökandes kompetens och upprättat förslag och församlingen genom de prof, som af de på förslaget uppförde blifvit aflagda, lärt känna dessa, densamma skall ega rätt att begära två profpredikanter. Vid de regala pastoraten kommer det nu ej i fråga att en fjerde profpredikant kallas, förrän de tre, som innehafva förslagsrummet, aflagt sina prof, och församlingen således kommit i tillfälle att för sig afgöra, om den bör åtnöjas med de föreslagne eller icke. Deri ligger då ock enligt mitt omdöme ett tillräckligt skäl för den sålunda församlingen medgifna rätten. Deremot skulle enligt Första Kammarens beslut vid de konsistoriela pastoraten församlingarne afgöra, om extra profpredikanter skulle kallas, innan de ännu varit i tillfälle att höra de föreslagne predikanterne eller ens egde kännedom om, hvilka på förslaget komme att uppföras. Hvilka motiver skulle man väl följa vid dessa extra profpredikanTERS kallande? Jag vet det icke; och enligt min föreställning skulle ett sådant stadgande i sjelfva verket endast blifva en lockelse att gynna en eller annan person, som inom församlingarne vore förut känd och der egde förespråkare och vänner. Hvertill skall det dessutom tjena att kalla två profpredikanter? Vid de regala pastoraten eger man ej att kalla mer än en, derest man icke åtnöjes med de på förslaget uppförde; går man nu öfver detta antal, så kan man ju lika gerna böra få kalla 10 som 2.

Å andra sidan och om man betraktar förslaget med afseende på prestskapet, kommer detsamma icke att göra ett godt intryck på de ordinarie profpredikanterne. Genom att man, innan dessa blifvit uppförde på förslaget och fått aflägga sina predikoprof, begärt ytterligare två extra profpredikanter, har man ju redan på förhand uttalat eller åtminstone förutsatt suppositionen af en misstanke om de förres duglighet, som lika litet är på sin plats, som den på de sökande sjelfva kan verka annorlunda än nedslående och förödmjukande. Troligt är, att många skola vägra att underkasta sig en sådan förödmjukelse, som ligger deruti, att opinionen på förhand yttrar sig om dem, innan de ännu fått tillfälle att visa prof på sin duglighet, och ett sådant stadgande kommer enligt mitt förmenande att ytterligare öka den redan öfverklagade prestbristen, genom att i befordringsfrågorna inrymma en så stor magt åt det personliga godtycket.

Mig synes förslaget vara lika besynnerligt till formen som omotiveradt till innehållet och olycksbringande till följderna, hvadan jag yrkar afslag på detsamma.

Många ledamöter hördes häruti instämma.

Herr Rosenberg: Jag kan ej heller förlika mig med Första Kammarens beslut i denna fråga. Hvad inom denna Kammare vid dess behandling egentligen betonades, var nödvändigheten om en annan grund för rösträtten och förnuftigare och tidsenligare bestämmelser i afseende derå. Denna omständighet tyckes alldeles hafva undfallit Första Kammaren, åtminstone kan icke något skönjas, som häntyder derpå i dess föreliggande beslut.

Första Kammaren tyckes hafva alldeles vändt upp och ned på den princip, som hittills varit gällande vid val af lärare inom församlingarne.

Hittills har det varit vanligt, att, sedan de tre på förslaget uppförde sökanderne aflagt sina prof, församlingen kallat en fjerde profpredikant, om den dertill ansett sig hafva skäl. Men att, såsom Första Kammaren föreslagit, innan ännu förslaget blifvit uppsatt och man således sväfvat i okunnighet om, hvilka derå komma att uppföras och huru nöjd man blir med dem, kalla en eller två extra profpredikanter, synes mig sakna all förnuftig grund; och kan jag derföre icke godkänna Första Kammarens beslut.

Herr Ridderstad: Jag får bekänna, att jag icke tagit någon notis om innehållet af det nu föredragna protokollsutdraget, förrän jag nyss hörde det uppläsas, och att jag derföre möjligen icke kommit till så klar insigt i frågan, som erfordras för att derpå grunda en fast öfvertygelse. För min del anser jag dock Första Kammarens beslut icke vara af så egendomlig beskaffenhet, att det ej förtjenar att äfven af denna Kammare beaktas.

Första förmånen af detta förslag skulle enligt min uppfattning blifva den, att medlemmarne af konsistoriela församlingar erhöles en utvidgad rätt vid val af sjulasörjare. Enligt nuvarande förhållanden uppföras på förslag till dessa församlingar stundom män, hunne till en sådan ålder att de icke till församlingarnes belåtenhet kunna upptylla sina pligter. Jag vet ett exempel på, att på förslag till ett konsistorielt pastorat uppfördes tre kandidater, alla så öfverårige att församlingen icke ville taga någon af dem. Församlingen valde då den äldste, i hopp att han snart skulle dö och ett nytt val förskaffa den en lämpligare kyrkoherde.

Den andra fördelen jag väntar af förslaget är, att det skall blifva en sporre för presterskapet att så utöfva sitt viktiga kall, att det förskaffade sig församlingens bifall och erkännande. Då prestmannen ser, att detta är rätta vägen till befordran, skall han lägga sig mera vinning om sina göromål än nu, då han eger visshet om, att endast massan af tjensteår kan vid en framskriden ålder förskaffa honom en önskad plats.

Jag vill af dessa skäl bifalla Första Kammarens inbjudning.

Herr Leffler: Som jag icke förmodade, att någon inom denna Kammare skulle uppträda till försvar för Första Kammarens beslut, hade jag ej ämnat i denna fråga begära ordet, men då jag nu finner, att en talare delar Första Kammarens åsigt, anhåller jag få yttra några få ord.

Jag finner det först och främst orimligt, att församlingarne skola ega att, innan förslag ännu blifvit uppsatt, kalla två extra profpredikanter. Församlingarne känna då ännu icke, hvilka sökande komma att anmäla sig och blifva föreslagne, samt kunna derföre icke på förhand afgöra, om de blifva belåtna eller missnöjda med dem, som på förslaget uppföras. Vidare kommer denna rättighet, att kalla två profpredikanter, att åstadkomma en ytterligare splittring bland de röstegande, då de, utom de tre föreslagne, få ytterligare två eller tillsammans fem personer att välja på.

Den olägenhet, som vid prestvalen enligt nu gällande författningar stundom uppstår, afhjelpes lättare på det sätt Andra Kammaren i sitt beslut antydt, eller genom församlingarnes rättighet att, efter förslagens upp-

rättande, kalla en extra profpredikant; och hemställer jag derföre, att Kammaren måtte vidblifva sitt redan fattade beslut.

Herr Gumælius: Den, som talat för bifall till det förslag, som i det föredragna protokollsutdraget innefattas, synes mig icke hafva rätt uppfattat frågans betydelse. Det olämpliga i förslaget form har redan af föregående talare blifvit ådagalagdt; och hvad det önskvärda i förslaget syftning beträffar, så tror jag att, om ock en eller annan fördel genom förslaget kunde vinnas, så skulle det dock ske genom uppoffring af andra fördelar, som äro af ganska stor vikt. Jag föreställer mig, att Kammaren är öfvertygad om det olämpliga i förslaget och att ord eller tid derpå vidare ej behöfva spillas; hvadan jag förenar mig med den siste talaren i anhållan att Kammaren ej ville frångå sitt förra beslut.

Öfverläggningen förklarades slutad. Sedan Herr Talmannens proposition på bifall till Första Kammarens beslut besvarats med öfvervägande nej, framställdes proposition på afslag, hvartill svarades ja; och hade denna Kammare alltså förklarat sig icke vilja antaga det förslag som Första Kammaren i detta ämne framställt.

§ 6.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 76, angående ändring i röstberäkningsgrunden vid val af folkskolelärare.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 2 e. m. men sammanträdde åter

Kl. 7 e. m.

§ 7.

Beviljades ledighet från riksdagsgörömaålen åt Herr *Rudberg* under 6 dagar från den 13 uti innevarande månad.

§ 8.

Anmälades och bordlades första gången:

Stats-Utskottets Memorial N:is 92, 97 och 98 samt

Riksdagens Kansli-deputerades Utlåtande N:o 7.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag angående de beslut, som under denna dags förmiddags-sammanträde blifvit af Kammaren fattade.

Sammanträdet afslutades kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m.

In fidem

H. Husberg.